

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VIII. Ex Scripturis probatur, Deo satisfieri posse pro pœna temporali, culpa dimissa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

CAPVT VIII.

*Ex Scripturis probatur, Deo satisfieri posse pro
pœna temporali, culpa dimissa.*

RIMVM igitur Scripturæ testimonium esse potest, quod habetur Isa. cap. I. vbi Dominus promittit remissionem plenam, ac perfectam peccatorum, quasi præmium quoddam, iis qui non tantum lauerint ac mundauerint se per cōtritionem, sed etiam in bonis operibus misericordiæ se exercuerint. Sed de hoc loco plura dicemus capit. 15. in solutione tertij argumenti Ioannis Caluini.

ALTERVM testimonium habetur Dan. 4. *Peccata tua eleemosynis redime.* & Prouerb. 16. *Misericordia & Veritate redimitur iniquitas.* Hic enim habemus vocem Redemptionis, quæ æquualet voci Satisfactionis, quam Lutherus in diuinis literis inueniri negabat. Certè enim non minus ad iusticiam pertinet Redemptio, quàm Satisfactio: & si absurdum esset dicere, nostris operibus satisfieri pro peccatis: multò esset absurdus dicere, nostris operibus redimi peccata: quemadmodum ipsi etiam Hæretici grauius ferunt, si dici velimus aliqua ex parte redemptores, quàm satisfactores. Cùm igitur Scriptura non vno in loco disertis verbis tradat, nostris operibus redimi peccata, profectò non abhorret ab vsu Scripturæ quod nos dicimus, nostris operibus satisfieri pro peccatis. Quemadmodum autem refellatur Caluini expositio, cap. 3. ostendimus.

SED fortasse obiiciet aliquis, non dixisse Danielem, *Peccata tua tibi debitas eleemosynas redime*; sed, *Peccata tua eleemosynis redime*, proinde loquutum esse de redemptione culpæ; quam nos ipsi fatemur, non esse veram & propriam redemptionem.

RESPONDEO, in sacris literis nomen peccati sepe numero accipi pro pœna, siue pœnæ reatu: vt Genes. 43. *Nisi redimerò puerum, ero peccati reus in te omni tempore.* Deuter. 5. *Reddens iniquitatem patrum in filios.* 3. Reg. I. *Erimus ego, et filius meus Salomon peccatores.* Et hoc modo accipi potest illud

illud quod adduximus ex Prouerbiis: *Miser cordia & Veritate redimitur iniquitas.*

Locus autem Danielis duobus modis exponi solet. Vno modo vt per peccatū intelligatur culpa, siue inimicitia cum Deo: & tunc significatur illis verbis, posse hominem pœnitentem per eleemosynas placare Deum ex congruo, atq; ab eo gratiam reconciliationis impetrare. Ex qua interpretatione id sequitur, vt si opera hominis nondum iustificati, tamen cum auxilio Dei speciali facta tantū valent ad reconciliationem, vt ex congruo dicantur redimere culpam: multo magis opera hominis iusti, ex Spiritu inhabitante facta, tantū valeant ad expiandam pœnam temporalem, vt ex condigno dicantur redimere pœnam.

Alio modo exponuntur à nonnullis ea verba, vt per peccatum sola pœna intelligatur. Sed quia Nabuchodonosor impius erat, & non solū pœnæ, sed etiam culpæ remissione indigebat, idcirco auctores illi volunt, sententiam Danielis esse hiulcam, ac subintelligi alia verba, quibus ad agendam pœnitentiam, & quærendam reconciliationem Daniel Regem sit cohortatus, ac tum demū addiderit de expianda pœna: *Peccata tua eleemosynis redime.* Ceterū plenus cōmentarius erit, si verba Danielis intelligamus de perfecta remissione peccati quoad culpam & pœnam; ita vt cohortatio sit ad magnas & frequētes eleemosynas, quibus primū disponatur Rex ad Reconciliationem, deinde etiam pœnam ex condigno redimat: quemadmodum intelligendus esse videtur locus ille Lucæ II. *Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Ad quem modum etiam loquitur S. Cyprianus in serm. de lapsis, vbi opera pœnitentiæ requirit, quibus primū venia peccatorum impetretur, deinde etiam corona gloriæ acquiratur.

TERTIVM testimonium positum est in illis verbis Præcursoris: *Facite fructus dignos pœnitentiæ,* Lucæ 3. quod testimonium Aduersarij non rectè exponunt de nouitate vitæ, & obseruatione legis diuinæ. Nam facere fructum dignum pœnitentiæ, est operari eo modo, quo decet eum qui pœnitentiam profitetur; qui autem pœnitentiam profiteatur quòd aliquè læserit, non solū cessat à lædendo, nec so-

lùm cauet in futurum ne quid in eum committat, sed etiam
damnum resarcit, compensat iniuriam, malè facta corrigit
& emendat.

ATQVE in hunc modum locum istum veteres exposue-
runt. S. GREGORIUS homil. 20. in Euangelia: *Aliud, inquit,
est, fructum facere Pœnitentia, aliud, dignum Pœnitentia
fructum facere. Ut enim de dignis pœnitentia fructibus loqua-
mur, sciendum est, quòd quisquis illicita non commisit, hinc
iure conceditur, Et licitis statuitur, sicq; opera pietatis faciat,
Et tamen si voluerit, ea quæ mundi sunt non relinquat. At si
quis in fornicationis culpam, vel fortassis, quod granius est, in
adulterium lapsus est, tanto à se licita debet abscindere, quàn-
tò se meminit Et illicita perpetrâsse. Vide eundem lib. 6. cap.
2. in primum Regum, ubi cùm tria ad Pœnitentiam requi-
rat, mentis conuersionem, oris confessionem, & peccati vin-
dictam; hoc tertium, ex testimonio à nobis allato de dignis
Pœnitentia fructibus confirmat.*

BEDA lib. I. in Luc. cap. 2. repetit verba Gregorij iam cita-
ta. Idem etiam Beda in Psal. 4. *Sacrificate, inquit, sacrificium
iustitia, quasi dicat: Ita dico, Et irascamini præteritis peccatis,
Et sacrificetis sacrificium, id est, mortificetis propria vitia ve-
stra, faciendo dignos fructus Pœnitentia, tantum scilicet pro
singulis vos affligentes, quantum digna expetit Pœnitentia,
quod erit sacrificium iustitia.*

Petrus DAMIANVS in serm. 2. de S. Andrea: *Ne tibi blan-
diaris, si grauiter peccanti, leuior Pœnitentia à mansueto, vel
à dissimulante dictatur, cùm in Purgatoris ignibus perfeuen-
dum sit, quidquid hic minus feceris: quia dignos Pœnitentia
fructus quarit Altissimus.*

Christianus DRUTHMARVS in cap. 3. Matth. *Fructum,
inquit, dignum Pœnitentia facere, est præterita mala sceleribus
punire, Et bona è contrario agere, Et malè commissa eleemo-
synis redimere.*

ISICHIVS lib. 4. in Leuiticum, cap. 14. *Hac, inquit, ope-
ra necessaria habet, quæ virtutibus, et actionis studio valeant
delere peccata: propter quod Ioannes Baptista populo Iudæo-
rum dicebat, Facite fructum dignum Pœnitentia. & paulò in-
frà, explicans quæ sint ista opera, seu fructus Pœnitentia, dicit
esse*

esse Orationem, intentam Eleemosynam, vigiliis, saccum, ieiunium, lachrymas.

S. Iohannes CHRYSOSTOMVS homil. 10. in Matthæum, exponens hunc ipsum locum: *Facite, inquit, fructus dignos Pœnitentia. Quo autem modo fructificare poterimus? si utiq; peccatis aduersa faciamus: Verbi gratia, aliena rapuisti? incipe donare eam propria; longo es tempore fornicatus? à legitimo quoque usu suspendere coniugij, ac perpetuam continentiam sapius paucorum dierum castitate meditare; iniuriam, vel opere cuiquam, vel sermone fecisti? refer benedictionis verba conuictis; Et percutientes te, nunc officiis, nunc etiam beneficiis placare contende: neq; enim vulnerrato sufficit ad salutem, tantummodo spicula de corpore euellere, sed etiam remedia adhibere vulneribus. Deliciis antea, Et temulentia disfluebas ieiunio, Et aqua potu & trumq; compensa.*

PACIANVS in epist. 3. ad Simpronianum: *Vides, inquit, in sarmentis fructum requiri, id est, bona opera Pœnitentia, sicut Iohannes ait, Facite fructum dignum Pœnitentia. Vides sarmenta purgari: quæ sunt detrimenta carnis, damna lætitia, damna patrimonij, & vitæ labores, qui actus propriè pœnitentium sunt.*

Hi certè Patres non solùm vitæ nouitatem, & legis obedientiam requirunt, vt digni fructus Pœnitentiæ censeantur, sed etiam vt à licitis nos abstinemus, vt opera faciamus quæ valeant delere peccata, vt malè facta laboriosis operibus puniamus, vt scelera bonis operibus redimamus, vt vitiorum plagas abstinentiæ medicina curemus, vt crapulam & ebrietatem (vt Chrysostomus loquitur) aquæ potu, ac ieiunio compensemus. Denique Pacianus, detrimenta carnis, damna lætitia, damna patrimonij, & vitæ labores, id est, ieiunia, fletus, eleemosynas profusas, & ceteras vitæ asperitates, quas alioqui nulla lex imperat, fructus dignos pœnitentiæ esse definit. Digni autem fructus, rectè dici non possent, nisi re verà sufficerent ad iniuriam compensandam, si non ad æqualitatem quantitatis, saltem ad æqualitatem proportionis, & iuxta acceptationem eius qui fuerat læsus.

QUARTVM testimonium habetur 2. Cor. 7. vbi B. Paulus inter alios bonos fructus sanctæ tristitiæ, quæ Pœnitentiæ

in salutem stabilem operatur, ponit vindictam. Neque multum refert an Apostolus loquatur de vindicta, quam is, qui Pœnitentiam agit, de seipso sumit, an de ea, quæ iniungitur ab alio: satis enim nobis est, probari ab Apostolo pœnas, quæ vindictæ nomine inveniuntur in Pœnitentia. Vindicta enim ad præteritum respicit, & ad iustitiam pertinet, neque aliud est, nisi id quod nos dicimus Satisfactionē: idē enim sumit vnusquisque de peccatis suis pro amore Dei vindictā, vel à Sacerdote iniunctam, libēter admittit, vt iniuriam Deo factam ea ratione compenset.

Et quamuis Calvinus, vt suprā notauimus, multis in locis neget, vllam pœnam pro peccatis nostris exigi à nobis; tamē lib. 3. Instit. cap. 3. §. 15. hunc locum Apostoli tractans, ita loquitur: *Postrema est vindicta: quo enim seueriores in nos sumus, & acriore censura questionem habemus de peccatis nostris, eo sperare debemus magis propitium, ac misericordem Deum. Et certē fieri non potest, quin anima diuini Iudicij horrore percussa, partes ultionis in exigenda de se pœna occupet.* Quo loco apertē concedit, Apostolum Paulum loqui de pœna, quæ vindictæ nomine à pœnitente suscipitur.

QVINTVM testimonium colligitur ex Leuitico, cap. 4. & 6. vbi sacrificia diuersi precij, pro æstimatione ac mensura delicti imperantur. Fuisse autem ea sacrificia compensationem, ac satisfactionem pro reatu pœnæ temporalis expiando, probabitur cap. 15. in responsione ad argumenta Caluini, in solutione 5. argumenti.

HVC adferri possent illa omnia Scripturæ loca, quæ docent, opera hominum iustorum, meritoria esse vitæ æternæ. Nam si opera iustorum eam vim habent, vt vitam æternam verē, & propriē mereantur: nullo modo negari potest, quin etiam efficacia esse possint ad satisfaciendum pro reatu pœnæ temporalis; siquidem longē maius est gloria æterna, quàm pœnæ temporalis remissio. Certē inter homines, si quis Regem suum iniuria affecisset, ac deinde in amicitiam restitutus, ita se gereret, vt merito operum suorum in societatem regni admitteretur; quis ambigeret, eundem officijs erga Regem, pecuniarium debitum facillē posse redimere?

Scripturæ testimonia pro meritis vitæ æternæ passim occurrunt: sed duo nobis hoc loco sufficient. ALTERVM est Matth. 20. *Voca operarios, & redde illis mercedē.* quo loco, & vox Mercedis, & nomen Operariorum, & pactum cum operariis ex denario diurno; non permittunt nos aliter hunc locum exponere, quàm de meritis propriè dictis, quibus ex iustitia merces debetur: denarium autem diurnū, qui eo loco pro mercede ponitur, communi consensu Patres docēt esse vitam æternam. Vide Ambrosium lib. 7. in Lucam cap. 66. Hieronymum lib. 2. in Iovinianum. Augustinum lib. de sancta Virgin. cap. 26. Gregorium lib. 4. Moral. cap. 42. Chrysostomum, & alios in hunc locum Matthæi.

ALTERVM testimonium est 2. Timoth. 4. *Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi in illa die iustus Iudex, non solum autem mihi, sed iis, qui diligunt aduentum eius.* certè corona iustitiæ, quæ redditur à iusto Iudice; veram & propriam laborum, meritorumque mercedem significat. SED de his hæcenus: nam de meritis operum suo loco fusiùs differemus.

CAPVT IX.

Extraditione veteris Ecclesiæ probatur Satisfactio.

NUNC adferemus testimonia veteris Ecclesiæ. AC PRIMVM ætate prima post Apostolos, id est, post annum Domini C. habemus IUSTINVM, siue quicumq; fuit auctor quæstionum, quæ in Iustini operibus continentur. Is igitur q. 79. quærit, Cur Iosiam Regem Deus permiserit gladio cædi, cum vir sanctissimus fuisset: respondet autem his verbis: *Ceterum luctuosum vita finem propterea Iosias retulit, quod iustioni Hieremias non paruerit, qui ei ex mandato Dei dixerat, Si ne progredereetur ad obuiandum Regi Aegypti in bellum, sicut ait Hieremias. Quapropter Et eum purum à peccatis ex hac vita reciperet Dominus Deus, ideo permisit illum inobedientia eius ferro Aegyptio pœnas exolvere.* Quod si mortem illam Deus permisit,

Aaaaaa 4

misit,